ADMINISTRATĪVĀ APGABALTIESA

Lietas Nr.A420199421
Lietas arhīva Nr.AA43-0236-23/13
ECLI:LV:ADAT:2023:0116.A420199421.8.S

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2023.gada 16.janvārī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesnese referente Sanita Kanenberga,
tiesneses Inga Juhņeviča-Knoka un Irina Kaļiņina

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. A/ pieteikumu par Finanšu ministrijas 2020.gada 5.novembra lēmuma Nr.10.1-4/7/5852 atzīšanu par prettiesisku, sakarā ar /pers. A/ apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2022.gada 21.jūnija spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicējs /pers. A/ piedalījās konkursā uz Valsts ieņēmumu dienesta (turpmāk – dienests) Nodokļu un muitas policijas pārvaldes Finanšu izlūkošanas daļas Otrās izlūkošanas nodaļas galvenā inspektora amatu.

Ar dienesta izveidotās vērtēšanas komisijas (turpmāk – komisija) 2020.gada 23.jūlija lēmumu (*lietas 91.lapa*) nolemts nevirzīt pieteicēju uz konkursa trešo kārtu, jo pieteicējs konkursa otrajā kārtā (profesionālo zināšanu pārbaudes uzdevumi) nav ieguvis minimāli pieļaujamo punktu skaitu.

[2] Izskatot pieteicēja apstrīdēšanas iesniegumu, Finanšu ministrija (turpmāk – ministrija) ar 2020.gada 5.novembra lēmumu Nr.10.1-4/7/5852 (lietas 25.–27.lapa) kā galīgo administratīvo aktu komisijas lēmumu atstāja negrozītu.

Lēmumā, atsaucoties uz komisijas sniegto skaidrojumu, norādīts, ka profesionālo zināšanu pārbaudījuma 8.–11.jautājums tika formulēts tādā veidā, lai pretendents varētu sniegt pēc iespējas plašākas atbildes, ļaujot komisijai pārliecināties par pretendenta zināšanām operatīvās darbības jomā. Konkrētajā gadījumā pieteicēja atbildes uz minētajiem jautājumiem nebija nepareizas, taču tās nebija pietiekami plašas (uz 10.jautājumu atbildēts vienā teikumā, vispārīgi atsaucoties uz Operatīvās darbības likumu, taču nenorādot iespējamo darbību variantus; 11.jautājumā aprakstītas darbības, veicot administratīvo pārbaudi objektā, taču nav minēts neviens piemērs attiecībā uz operatīvo darbību). Plašāku atbildi uz 10.jautājumu un skaidrojumu par strīdus jautājumiem pieteicējs sniedzis vien apstrīdēšanas iesniegumā, lai gan tas bija jādara pārbaudījuma laikā (pieteicēja norādītais, ka atbilde uz 10.jautājumu sniegta tādā mērā, lai neizpaustu valsts noslēpumu, ir vērtējama kritiski). Turklāt, kā to norādīja komisija, tad no pirmajiem sešiem pārbaudījuma jautājumiem, kuru mērķis bija noskaidrot pretendenta pamatzināšanas, pieteicējs uz diviem jautājumiem atbildējis nepareizi, savukārt uz vienu atbildējis tikai daļēji pareizi. Ministrija konstatē, ka visu pārbaudījuma darbu vērtēšanā pret visiem pretendentiem ievērota vienlīdzīga attieksme, iestādes patvaļa nav konstatējama un līdzīgas atbildes novērtētas ar vienādu punktu skaitu. Ministrija arī nekonstatē, ka komisija šajā lietā būtu pieļāvusi tādus pārkāpumus, kas objektīvi varēja ietekmēt konkursa rezultātu.

[3] Pieteicējs ministrijas lēmumu pārsūdzēja tiesā.

Pieteikumā norādīts, ka komisija ir pārkāpusi patvaļas aizlieguma principu, jo uz profesionālo zināšanu pārbaudījuma 10. un 11.jautājumu noteikusi tādas atbildes, kuras ir acīmredzami nepareizas un pretrunā ar attiecīgo jomu regulējošajiem normatīvajiem aktiem. Proti, 10.jautājumā par amatpersonas rīcību gadījumā, ja tā konstatē personas iespējamu valsts robežas šķērsošanu, komisija ir norādījusi uz dažādiem starptautiskiem tiesību avotiem, taču tie pieteicēja ieskatā nav piemērojami attiecībā uz operatīvo darbību. Savukārt 11.jautājumā par amatpersonas rīcību gadījumā, ja tā pamana iespējamas kontrabandas pazīmes, komisija ir norādījusi uz dažādu operatīvo darbību veikšanu, taču jautājums nesatur informāciju, ka būtu iestājies likumā noteiktais pamats to veikšanai. Minētajam pieteicēja ieskatā ir būtiska nozīme, jo par pareizām atbildēm uz profesionālo zināšanu pārbaudījuma 10. un 11.jautājumu pretendentam ir iespējams iegūt kopumā 23 punktus, savukārt virzīšanai uz konkursa trešo kārtu ir nepieciešami 25 punkti, kas nozīmē, ka komisija savu secinājumu par pretendenta zināšanām balsta uz šiem diviem jautājumiem. Turklāt operatīvā darbība ir saistīta ar iejaukšanos personu pamattiesībās un tai ir jānorit stingri saskaņā ar likumu, tādēļ šāda komisijas rīcība, apstiprinot likumam pretējas atbildes, var radīt tālejošas nelabvēlīgas sekas.

[4] Paskaidrojumā tiesai ministrija pieteicēja pieteikumu neatzina, pamatojoties uz pārsūdzētajā lēmumā minētajiem argumentiem.

[5] Ar Administratīvās rajona tiesas 2022.gada 21.jūnija spriedumu pieteikums noraidīts, pamatojoties uz turpmāk minētajiem argumentiem.

[5.1] Kā tas izriet no pieteicēja pieteikumā ietvertajiem argumentiem, lietā šobrīd ir saglabājies strīds par pieteicēja profesionālo zināšanu pārbaudījuma ietvaros sniegtajā atbildēm uz 10. un 11.jautājumu. Pieteicējs ir apšaubījis šo jautājumu formulējumu un vērtēšanas kritērijus.

[5.2] Sākotnēji tiesa vērsa pieteicēja uzmanību uz lietā pieļaujamo pārbaudes apjomu. Proti, amatu konkursu ietvaros veiktā pretendentu profesionālo zināšanu novērtēšana ietilpst iestādes novērtējuma brīvībā, kuras kontrole tiesā ir ierobežota.

Administratīvo tiesu judikatūrā ir atzīts, ka šādā gadījumā administratīvo tiesu kompetencē ir pārbaudīt to, vai vērtēšanas komisijas vērtējums nav patvaļīgs, proti, vai tas bija objektīvs, vai bija ievērots procesuālais taisnīgums, vai netika pārkāpts patvaļas aizlieguma princips un atšķirīgas attieksmes aizlieguma princips, tostarp vai visiem pretendentiem bija vienādas iespējas un vienādi apstākļi, kā arī vai novērtējums veikts pēc tādiem pašiem kritērijiem kā pārējiem pretendentiem (*sal.sk. Augstākās tiesas 2019.gada 28.jūnija sprieduma lietā Nr.SKA-68/2019 (ECLI:LV:AT:2019:0628.A420143815.2.S) 7.punkts*). Tādēļ tiesai šajā lietā nav jāpārvērtē pieteicēja sniegto atbilžu pareizība un jāizdara savs vērtējums pēc būtības par to, vai pieteicēja demonstrētās zināšanas, prasmes un iemaņas atbilst nepieciešamajām prasībām, lai ieņemtu attiecīgo amatu (*sal. Augstākās tiesas 2020.gada 7.decembra sprieduma lietā Nr.SKA-203/2020 (A420155416) 6. un 11.punkts; 2012.gada 2.marta sprieduma lietā Nr.SKA-274/2012 (A42915709) 11.punkts*).

Vienlaikus minētais nenozīmē, ka tiesas kontrole aprobežojas tikai ar tehniskiem un formālās procedūras ievērošanas jautājumiem. Proti, tiesai ir jāizvērtē, vai vērtējums nav ielikts patvaļīgi, kas citstarp nozīmē pievērsties arī pašam pārbaudījuma uzdevuma risinājumam (*sal. Augstākās tiesas 2012.gada 5.decembra lēmuma lietā Nr.SKA-961/2012 (680052412) 10.punkts*). Tomēr arī šādā gadījumā tiesas vērtējums ir vērsts nevis uz to, kādai vajadzēja būt pareizajai atbildei uz pārbaudījuma jautājumu, bet gan uz to, ka pastāv acīmredzama pretruna starp tiem apstākļiem, kurus iestāde ir minējusi kā būtiskus, skaidrojot sagaidāmo pareizo atbildi, un tiem apstākļiem, kuri norādīti pārbaudījuma jautājumā (*sal. Augstākās tiesas 2020.gada 14.decembra sprieduma lietā Nr.SKA-327/2020 (ECLI:LV:AT:2020:1214.A420146817.8.S) 6.punkts*).

[5.3] Tiesa konstatēja, ka amatu konkursa pretendentu vērtēšanas kritēriji un pārbaudījuma jautājumi ir apstiprināti ar komisijas 2020.gada 11.jūnija sēdes protokolu Nr.208 (*lietas 12.–17.lapa*).

Saskaņā ar apstiprināto kārtību konkursa otrās kārtas ietvaros tiek pārbaudītas pretendentu profesionālās zināšanas. Strīdus jautājumi ietilpst „atvērto" jautājumu kategorijā bez noteiktas pareizās atbildes, vienlaikus pretendentu sniegto atbilžu vērtēšanas vajadzībām nosakot vairākus vērtējamos aspektus (turpmāk arī – paraugatbildes), kuru iekļaušana pretendenta sniegtajās atbildēs tiek atbilstoši novērtēta ar noteiktu punktu skaitu.

Kā izriet no pārsūdzētā lēmuma un lietā esošā dienesta skaidrojuma (*lietas 97.–98.lapa*), strīdus jautājumi formulēti tādā veidā, lai pretendents varētu sniegt pēc iespējas plašākas atbildes, ļaujot pārliecināties par pretendenta zināšanām operatīvās darbības jomā, kas atbilst amata konkursa sludinājumā definētajām amata prasībām un pienākumiem (*sk. darba piedāvājumu lietas 85.–87.lapā*). Vērtējamās atbildes ir maksimāli plašas, un komisijas piešķirtais punktu skaits vienai atbildei var svārstīties lielākā amplitūdā, atkarībā no sniegtās atbildes precizitātes un vērtējot arī papildu zināšanas, kuras pretendents parāda, sniedzot atbildes uz jautājumiem.

[5.4] Pārbaudījuma 10.jautājumā pretendentiem tika lūgts aprakstīt amatpersonu rīcību (nepieciešamās darbības un pieņemtos lēmumus pirms pasākuma un pasākumu laikā) un tās tiesisko pamatu šādā situācijā: „Nodokļu un muitas policijas pārvaldes amatpersonas, veicot personas ilgstošu operatīvo novērošanu, konstatē, ka tā šķērso Latvijas-Lietuvas robežu, lai, iespējams, tiktos ar nenoskaidrotām personām un saņemtu noziedzīgā ceļā iegūtus naudas līdzekļus."

Kā izriet no komisijas apstiprinātajiem vērtēšanas kritērijiem, tad, lai pretendenti minētajā jautājumā iegūtu maksimāli iespējamo punktu skaitu (14 punktus), no pretendentiem tika sagaidīts, ka tie savā atbildē aprakstīs: operatīvās novērošanas (izsekošanas) uzsākšanas tiesisko pamatu un tās saturu (1 punkts); kādos gadījumos un kādā kārtībā ir veicama ilgstoša operatīvā novērošana (2 punkti); kādos gadījumos un kādā kārtībā ir veicama operatīvā izstrāde (2 punkti); kādas ir Nodokļu un muitas policijas pārvaldes tiesības un to pamatojošie normatīvie akti (2 punkti); ievērojot, ka jautājumā ir minēts pārrobežu elements, pārbaudīt pretendenta zināšanas par novērošanas turpināšanas tiesisko iespējamību citas Eiropas Savienības dalībvalsts teritorijā (2 punkti); pretendenta zināšanas par Šengenas konvencijas, Neapoles II konvencijas un Latvijas Republikas un Lietuvas Republikas valdības līguma par sadarbību organizētas noziedzības un citu noziedzīgu nodarījumu apkarošanā piemērošanas tiesisko pamatu (2 punkti).

Pieteicējs uz 10.jautājumu sniedza šāda satura atbildi: „Veicot ilgstošu operatīvo novērošanu, ja persona šķērso robežu, amatpersona informē savu vadītāju un turpina pasākumu. Regulē ODL". Komisija minēto pieteicēja atbildi novērtēja ar 1 punktu (*sk. atbildi un vērtējumu lietas 46.lapā*). Dienests attiecībā uz piešķirto vērtējumu norādījis (*lietas 97.–98.lapa*), ka atbilde sniegta tikai vienā teikumā un atsaucoties uz Operatīvās darbības likumu, nenorādot nekāda veida iespējamos darbību variantus, lai gan savā sūdzībā pieteicējs ir norādījis, ka tādi ir.

[5.5] Tiesa, izvērtējot pieteicēja apstrīdēšanas procesa ietvaros izteiktos iebildumus (*sk. 2020.gada 7. un 16.oktobra iesniegumus lietas 36.–41.lapā*), nekonstatēja komisijas kļūdu pieteicēja sniegtās atbildes novērtējumā turpmāk minēto

iemeslu dēļ.

Pieteicējs 2020.gada 16.oktobra apstrīdēšanas iesnieguma papildinājumā norāda, ka jautājums pieteicēja ieskatā ir formulēts pārāk vispārīgi, paredzot dažādus iespējamos novērojamās personas un amatpersonas rīcības variantus. Šajā sakarā norādāms, ka jautājuma vispārīgais formulējums atbilst „atvērto" jautājumu būtībai un mērķim, dodot iespēju pretendentam konkursa ietvaros demonstrēt pēc iespējas plašākas zināšanas un analītiskās prasmes operatīvās darbības plānošanā un īstenošanā. Pieteicēja lakoniski formulētā atbilde bez papildu argumentācijas, kādu pieteicējs ir centies sniegt tikai apstrīdēšanas un pārsūdzēšanas procesā, nav vērtējama kā atbilstoša jautājuma mērķim un būtībai.

Papildus minētajā iesniegumā pieteicējs norādījis, ka atbildi sniedzis tādā apjomā, lai nodrošinātu Operatīvās darbības likuma normu pareizu piemērošanu konkrētās operatīvās situācijas risināšanai un neatklātu operatīvās darbības organizāciju, metodiku un taktiku, kas ir valsts noslēpums. Šis pieteicēja arguments tiesai nav objektīvi saprotams. Ņemot vērā, ka konkursā varēja piedalīties pretendenti arī bez iepriekšējas pieredzes operatīvās darbības jomā, no pretendentiem tika sagaidīta vien teorētiska zināšanu demonstrēšana un situācijas modelēšanas prasmes, neaptverot ar valsts noslēpumu saistītus jautājumus. Minēto apstiprina arī komisijas apstiprinātās paraugatbildes.

Pretēji pieteicēja uzskatam, tiesa arī nekonstatēja, ka jautājuma formulējums būtu tāds, kas maldinātu vai liegtu saprast jautājuma būtību un to, kāda atbilde no pretendenta tika sagaidīta.

No jautājuma izriet, ka tajā galvenais uzsvars tika likts uz apstākli, ka novērojamā persona „šķērso valsts robežu". Līdz ar to no pretendenta objektīvi bija sagaidāma vērtēšanas kritērijos paredzētā zināšanu demonstrēšana par amatpersonas rīcību un tās tiesisko pamatu ārpus Latvijas Republikas jurisdikcijas. Ņemot vērā Nodokļu un muitas policijas pārvaldes kompetenci (piemēram, tādu noziedzīgu nodarījumu izmeklēšana kā kontrabanda, noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšana), situācijas, kur, pildot amata pienākumus, amatpersonai var nākties saskarties ar pārrobežu elementu un jautājums vairs nevar tikt risināts vienīgi nacionālo tiesību aktu ietvaros, nav netipiskas. Pieteicējs savā atbildē nebija identificējis situācijas pārrobežu elementu, vispārīgi vien norādot, ka operatīvo novērošanu turpina, līdz ar to komisijai nebija pamata pieteicēja atbildi novērtēt ar augstāku punktu skaitu. Pieteicējs 2020.gada 16.oktobra iesniegumā vispārīgi aprakstījis savu viedokli, ka izmeklētājs kādu laiku, atkarībā no robežas šķērsošanas vietas infrastruktūras un personu tikšanās vietas, varētu turpināt operatīvās darbības, neiejaucoties citas valsts jurisdikcijā. Vienlaikus pieteicēja pārbaudījuma ietvaros sniegtajā atbildē šāda pieteicēja domu gaita nav atspoguļota.

Tāpat pieteicējs 2020.gada 16.oktobra iesniegumā norādījis, ka no jautājuma formulējuma izrietēja, ka operatīvās darbības pasākums jau bija akceptēts, līdz ar to pieteicējs nav saskatījis nepieciešamību aprakstīt ar pasākuma uzsākšanu saistītos jautājumus. Attiecībā uz minēto tiesa norāda, ka pretendentam tika dots uzdevums aprakstīt ,,nepieciešamās darbības un pieņemtos lēmumus pirms pasākuma un pasākuma laikā". Tādējādi no attiecīgā jautājuma formulējuma skaidri izriet nepieciešamība aprakstīt arī pirms pasākuma īstenošanas veicamās darbības un pieņemtos lēmumus, tādējādi demonstrējot savas zināšanas par normatīvajos aktos paredzēto operatīvās darbības īstenošanas tiesisko kārtību. Pieteicējs savā atbildē minēto uzdevumu nav izpildījis.

[5.6] Pieteicējs tiesai iesniegtajā pieteikumā papildus ir apšaubījis komisijas formulētajās paraugatbildēs minētās Šengenas konvencijas, Neapoles II konvencijas un Latvijas Republikas un Lietuvas Republikas valdības līguma par sadarbību organizētas noziedzības un citu noziedzīgu nodarījumu apkarošanā piemērošanu attiecībā uz operatīvajām darbībām kā tādām, lai attiecīgi minētie starptautiskie avoti būtu pieminēšanas vērti konkrētā uzdevuma kontekstā.

Pirmkārt, tiesa norādīja, ka šādu argumentu pieteicējs nav izteicis apstrīdēšanas procesa ietvaros (apstrīdēšanas procesā pieteicējs minējis, ka nav pamata piemērot minētos starptautisko tiesību avotus, bet tas minēts kontekstā ar iespēju kādu laiku veikt operatīvās darbības, neiejaucoties citas valsts jurisdikcijā), lai gan pieteicēja rīcībā apstrīdēšanas laikā bija komisijas apstiprinātās paraugatbildes (*sk. pieteicējam adresēto dienesta 2020.gada 23.septembra elektroniskā pasta vēstuli lietas 68.–69.lapā*). Attiecīgi minētais arguments netika vērtēts ne dienesta apstrīdēšanas procesa ietvaros sniegtajos paskaidrojumos (jo tie sniegti saistībā ar apstrīdēšanas iesniegumā minētajiem argumentiem), ne šajā lietā pārsūdzētajā ministrijas 2020.gada 5.novembra lēmumā Nr.10.1-4/7/5852 (jo pieteicējs šādu argumentu nebija minējis apstrīdēšanas iesniegumā), ne arī vēlāk pieņemtajā ministrijas 2021.gada 22.jūnija lēmumā Nr.10.1-4/7/3607 (*lietas 23.–24.lapa*) (jo jautājums par amata konkursa tiesiskumu jau bija izvērtēts un šis lēmums vairs nav pieņemts apstrīdēšanas procesa ietvaros).

No Administratīvā procesa likuma 76. un 81.panta regulējuma izriet pieteicēja pienākums administratīvo aktu apstrīdēt augstākā iestādē un augstākas iestādes tiesības jautājumu izskatīt vēlreiz pēc būtības. Tādējādi valsts pārvaldes iestādei tiek dota iespēja viena pārvaldes procesa ietvaros novērst kļūdas, ja tādas pieļāvusi zemāka iestāde. Savukārt atbilstoši Administratīvā procesa likuma 191.panta pirmās daļas 5.punktam viens no priekšnoteikumiem pieteikuma iesniegšanai tiesā ir tas, ka persona ir ievērojusi lietas iepriekšējās ārpustiesas izskatīšanas kārtību.

Administratīvā procesa likuma 78.panta pirmās daļas 2.punkts noteic, ka iesniegumā par administratīvā akta apstrīdēšanu norāda, kādā apjomā administratīvo aktu apstrīd un kā izpaužas administratīvā akta nepareizība. Tādējādi atbilstoši līdzdarbības principam un pienākumam procesuālās tiesības izmantot godprātīgi personai jau apstrīdēšanas stadijā ir jāiezīmē strīda pamats jeb fakti, kuru konstatējumam un novērtējumam iestādes lēmumā persona nepiekrīt un saistībā ar kuriem tā konkrētajā lietā vēlas strīdēties. Ja pieteicējs apstrīdēšanas stadijā nav iebildis pret kādu administratīvā procesa būtisku aspektu, bet sāk pret to izvirzīt iebildumus tikai tiesvedības gaitā, uzskatāms, ka procesa dalībnieks nav godprātīgi izmantojis savas apstrīdēšanas tiesības, tādējādi faktiski liedzot augstākai iestādei apstrīdēšanas stadijā bez tiesas starpniecības atrisināt strīdus jautājumu. Apstrīdēšanas stadijā neizvirzītu ar lietas būtiskajiem apstākļiem saistītu iebildumu izteikšana tikai tiesas procesā būtu pieļaujama vienīgi tad, ja apstrīdēšanas stadijā persona varēja objektīvi nezināt

(nesaprast), ka ir pamats iebilst arī pret citiem apstākļiem (*sal.sk. Augstākās tiesas 2017.gada 28.februāra sprieduma lietā Nr.SKA-39/2017 (A420368712) 9.punktu, 2018.gada 26.aprīļa sprieduma lietā Nr.SKA-150/2018 (ECLI:LV:AT:2018:0426.A420273214.2.S)12. un 13.punktu*).

Tiesa norādīja, ka izskatāmajā gadījumā šādi apstākļi nav konstatējami, jo, kā jau norādīts iepriekš, pieteicēja rīcībā apstrīdēšanas procesa laikā bija komisijas apstiprinātās paraugatbildes. Tā kā pieteicējs sevi pozicionē kā nozares speciālistu ar daudzu gadu pieredzi operatīvās darbības veikšanā, tad pieteicējam par starptautisko tiesību avotu piemērošanas pieļaujamību operatīvajā darbībā būtu bijis jāvēršas ministrijas uzmanība uzreiz.

Ievērojot minēto, tiesa nevērtēja pieteicēja iebildumu par komisijas apstiprināto paraugatbilžu pareizību, jo pieteicējs šādus iebildumus nebija izteicis apstrīdēšanas procesā.

Otrkārt, tiesa vispārīgi vērsa uzmanību, ka no komisijas apstiprinātajām paraugatbildēm neizriet, ka konkrētā uzdevuma ietvaros būtu jāpiemēro minētie starptautiskie tiesību avoti. Ar atbilstošu punktu skaitu paredzēts novērtēt pretendentu zināšanas par šādu starptautisko tiesību avotu esību muitas kontroles jomā un to piemērošanas nosacījumiem. Pieteicējs pieteikumā ietvertos apsvērumus par iespēju arī citas valsts teritorijā operatīvo novērošanu veikt, pamatojoties vienīgi uz Operatīvās darbības likumu, nebija ierobežots izklāstīt konkursa ietvaros sniegtajā atbildē.

[5.7] Pārbaudījuma 11.jautājumā pretendentiem tika lūgts aprakstīt amatpersonas rīcību un tās tiesisko pamatu šādā situācijā: ,,Nodokļu un muitas policijas pārvaldes amatpersonas, atrodoties nožogotā teritorijā, kur tiek veikta saimnieciskā darbība, tiek fasēta zivju produkcija, konstatē, ka nenoskaidrota persona liek parakstīties vairākiem darbiniekiem uz iepriekš sagatavota dokumenta un izsniedz skaidru naudu no metāla kastes, kura novietota uz rakstāmgalda. Blakus esošajā mikroautobusā atrodas divas kastes (standarta iepakojumi) ar cigaretēm ,,Winston”.”

Kā izriet no komisijas protokola, tad, lai pretendenti minētajā jautājumā iegūtu maksimāli iespējamo punktu skaitu 9 punkti, no pretendentiem tika sagaidīts, ka tie savā atbildē aprakstīs: administratīvās pārbaudes ietvaros veicamās darbības objektā saistībā ar iespējamu darba samaksas noteikumu pārkāpšanu un akcīzes preču nelikumīgu apriti, vienlaikus norādot, kādos gadījumos par šiem pārkāpumiem var iestāties krimināltatbildība (3 punkti); norādīs, uz kāda pamata un kādu operatīvo pasākumu laikā amatpersonas drīkst atrasties attiecīgajā teritorijā, kā arī aprakstīs šo pasākumu gaitu, to rezultātu fiksēšanas kārtību, kā arī iegūtās informācijas aizsardzību un izmantošanu kriminālprocesa ietvaros (kopā 6 punkti).

Pieteicējs pārbaudījuma laikā sniedza atbildi, kurā aprakstīja administratīvās pārbaudes veikšanu norādītajā objektā (*detalizētu atbildi sk. lietas 47.lapā*). Komisija minēto pieteicēja atbildi novērtēja ar 3 punktiem (*turpat*). Paskaidrojumā ministrijai dienests norādījis, ka, lai arī pieteicējs ir pilnvērtīgi aprakstījis administratīvās pārbaudes veikšanu objektā, tas nav sniedzis nekāda veida piemērus attiecībā uz operatīvo darbību, kas arī bija galvenais uzdevuma mērķis.

[5.8] Apstrīdot 11.jautājuma vērtējumu, pieteicējs norāda, ka no jautājuma formulējuma neizriet, uz kāda tiesiskā pamata amatpersona atradās objektā un vai bija iestājušies priekšnoteikumi operatīvās darbības pasākumu veikšanai. Pieteicēja ieskatā, jautājumam nesaturot attiecīgo informāciju, vienīgā iespējamā amatpersonas rīcība, izejot no jautājuma formulējuma, varēja būt administratīvā pārbaude.

Tiesa norādīja, ka pieteicējs nepamatoti šauri lūkojas uz konkrētā jautājuma formulējumu. Kā jau tas norādīts iepriekš, tad attiecīgo jautājumu mērķis bija ļaut pretendentam demonstrēt pēc iespējas plašākas zināšanas amata darbības jomā. Zināšanas var tikt demonstrētas dažādos veidos, un viens no veidiem, kādā tās var tikt pārbaudītas, ir dot pretendentam salīdzinoši nekonkrētu apstākļu aprakstu, no kuriem vadoties, pretendentam pašam ir jāspēj modelēt vairāki potenciālie rīcības varianti.

Arī izskatāmajā gadījumā komisija ir sagaidījusi, ka pretendents savā atbildē varētu iztirzāt vairākus amatpersonas iespējamos rīcības variantus, it īpaši ņemot vērā dienesta nodokļu un muitas policijas plašo uzdevumu un tiesību loku (likuma „Par Valsts ieņēmumu dienestu” 14. un 16.pants). Tādēļ tas, ka jautājums nesatur informāciju, uz kāda pamata nodokļu un muitas policijas pārvaldes amatpersona atrodas teritorijā, dod iespēju pretendentam demonstrēt savas zināšanas par visām iespējamām procesuālajām darbībām, kādas attiecīgajā objektā varētu tikt veiktas.

Ņemot vērā minēto, tiesa nekonstatēja kļūdu, novērtējot pieteicēja atbildi uz 11.jautājumu.

[5.9] Apkopojot minēto, tiesa konkursa ietvaros nekonstatēja kļūdas iestādes novērtējuma brīvības izmantošanā, tostarp patvaļas aizlieguma principa pārkāpumu.

Tiesas vērtējumā pārbaudījuma 10. un 11.jautājums bija skaidri formulēts, savukārt pieteicēja sniegto atbilžu novērtējums ir atbilstošs jautājuma saturam un konkursa būtībai. Tāpat, salīdzinot pieteicēja atbildes ar uzvarējušā pretendenta atbildēm, konstatējams, ka pretendenti pārbaudījuma 10. un 11.jautājumā ir novērtēti vienlīdzīgi, atbilstoši iepriekš apstiprinātajiem vērtēšanas kritērijiem (*sk. otra pretendenta aizpildīto pārbaudījuma veidlapu lietas 88.–90.lapā, kā arī komisijas veikto abu pretendentu salīdzinājumu lietas 94.lapā*).

Līdz ar to tiesa pārsūdzēto lēmumu atzina par tiesisku, bet pieteicēja pieteikumu par noraidāmu un nepamatotu.

[6] Par Administratīvās rajona tiesas 2022.gada 21.jūnija spriedumu pieteicējs iesniedza apelācijas sūdzību, norādot turpmāk minētos argumentus.

[6.1] Tiesa spriedumā nav vērtējusi iestādes lēmuma tiesiskumu. Nav saprotams, kādā veidā dienesta lēmuma tiesiskums tika izlemts ministrijā, jo pieteicējs ar iesniegumu vērsies pie dienesta ģenerāldirektora.

[6.2] Dienesta ierēdņu lēmumā noteiktās pareizās atbildes tiesas spriedumā jau tiek pozicionētas kā paraugatbildes. Dienests lēmumā nepareizi pielieto tiesību normas konkrēto uzdevumu modelēšanai un risināšanai, bet tiesas spriedumā tas tiek pozicionēts kā dienesta mērķis plašāk noskaidrot attiecīgā pretendenta profesionālo zināšanu līmeni.

[6.3] Strīdus 10.jautājuma formulējums un uzdevums neapšaubāmi norāda, ka dienesta Nodokļu un muitas policijas pārvaldes amatpersonas darbojas operatīvās darbības jomā, un amatpersonas vienīgais darbības tiesiskais pamats ir Operatīvās darbības likums. Iespējamais pārrobežu elements nedod pamatu un tiesības dienesta Nodokļu un muitas policijas pārvaldes amatpersonām rīkoties konvenciju ietvaros, to piemērošanas pamats ir norādīts šo tiesību normu saturā un tas nav saistīts ar operatīvo darbību. Iespējamais pārrobežu elements skatāms tikai Operatīvās darbības likuma 19.panta trešās daļas kontekstā.

[6.4] Izklāstīt pārrobežu elementa būtību nebija un nav iespējams, jo iespējamie normatīvie akti ir klasificēti kā valsts noslēpums, un pretendents, kurš nav veicis dienesta pienākumus attiecīgajā operatīvās darbības subjektā vai kuram nav pieredzes, nevar zināt par attiecīga operatīvās darbības subjekta pārrobežu elementa organizēšanas un veikšanas procesu.

[6.5] Dienesta lēmumā noteiktās pareizās atbildes 10.jautājuma formulējumā attiecībā uz pārrobežu elementu ārpus Latvijas Republikas jurisdikcijas, piemērojot konvencijas operatīvās darbības veikšanai, automātiski kvalificē dienesta Nodokļu un muitas policijas pārvaldes amatpersonu rīcību kā nelikumīgu. Iestādes lēmuma pareizās atbildes neparedz nevienu rīcības variantu, kas izriet no Operatīvās darbības likuma.

Pieteicēja atbilde satur precīzo situatīvās rīcības variantu, izejot no Operatīvās darbības likuma, un ir norādīta vienīgā pareizā materiālo tiesību norma, kura pamato un piešķir tiesības dienesta Nodokļu un muitas policijas pārvaldes amatpersonām darboties uzdotajā situācijā.

[6.6] Attiecībā uz 11.jautājumu pieteicējs norāda, ka nav pieļaujams modelēt operatīvās darbības rīcību šaurā nozīmē. 11.jautājuma formulējumā minētie nosacījumi nav atrodami un faktiski nav izpildāmi pat teorijas stadijā. Jebkuras valsts iestādes vēlme un mērķis modelēt operatīvās darbības rīcības modeļus, izejot no nekonkrēta piemēra, nepiešķir iestādēm tiesības rupji ignorēt Operatīvās darbības likuma nosacījumus attiecībā uz operatīvās darbības organizāciju un veikšanu.

[7] Rakstveida paskaidrojumā ministrija atsaucas uz jau iepriekš norādīto argumentāciju, papildus norādot turpmāk minēto.

[7.1] Kārtība, kādā apstrīdami un pārsūdzami dienesta ģenerāldirektora administratīvie akti valsts civildienesta jomā noteikta likuma „Par Valsts ieņēmumu dienestu" 28.1pantā, proti, dienesta ģenerāldirektora izdoto administratīvo aktu valsts civildienesta jomā, izņemot lēmumu par disciplinārsoda piemērošanu, ierēdnis var apstrīdēt ministrijā. Ministrijas lēmumu, kas pieņemts par apstrīdēto dienesta ģenerāldirektora administratīvo aktu valsts civildienesta jomā, ierēdnis var pārsūdzēt Administratīvā procesa likumā noteiktajā kārtībā.

[7.2] Noteikts informācijas apjoms par operatīvo darbību ir pieejams publiski, proti, portālā likumi.lv ir publicēts Operatīvās darbības likums, tāpat par operatīvo darbību ir pieejamas publikācijas un tiesu nolēmumi. Līdz ar to kritiski vērtējams pieteicēja apgalvojums, ka viņš atbildi ir sniedzis tādā apmērā, lai netiku izpausts valsts noslēpums.

[8] Papildus paskaidrojumā pieteicējs atkārtoti vērš uzmanību uz ārpustiesas izskatīšanas kārtības neievērošanu. Pieteicējam nav skaidrs, kāpēc ministrija sniedz apgabaltiesai nepamatotu informāciju par likuma „Par Valsts ieņēmumu dienestu" 28.^{1}panta piemērošanu konkrētajā gadījumā.

Pieteicējs kritiski vērtē ministrijas paskaidrojumu par 10.jautājumu, jo Operatīvās darbības likumā iekļautais informācijas apjoms attiecībā uz pārrobežu elementu operatīvās novērošanas gaitā teorētiski izriet tikai no Operatīvās darbības likuma 19.panta 3.daļas satura, izejot no Operatīvās darbības likuma darbības telpā.

10. un 11.jautājuma kontekstā pieteicējs norāda, ka objektīvu apstākļu dēļ pretendents, piedaloties konkursā, nevar zināt, ka, lai apstiprinātu savas zināšanas operatīvās darbības organizēšanā un veikšanā, pretendentam ir jāvadās pēc konkursa rīkotājas iestādes patvaļīgi noteiktajiem normatīvajiem aktiem un kritērijiem nevis pēc Operatīvās darbības likumā noteiktās kārtības.

Motīvu daļa

[8] Rakstveida procesā pārbaudījusi lietas materiālus un novērtējusi lietā esošos pierādījumus, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka apelācijas sūdzība nav pamatota un pieteikums ir noraidāms.

[9] Izvērtējusi pirmās instances tiesas sprieduma pamatojumu kopsakarā ar procesa dalībnieku sniegtajiem paskaidrojumiem un pieteicēja pieteikumā un apelācijas sūdzībā ietvertajiem argumentiem, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesa ir pareizi konstatējusi lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus, pirmās instances tiesas izdarītie secinājumi ir pareizi un pietiekami, tādēļ apgabaltiesa saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 307.panta ceturto daļu pievienojas pirmās instances tiesas sprieduma motivācijai, atzīstot pirmās instances tiesas spriedumā sniegto pamatojumu par pilnībā pietiekamu (sk. šā sprieduma 5.punktu), un atkārtoti izvērstāku argumentu izklāstu nenorāda.

[10] Pieteicējs ir argumentējis, ka nav ievērota ārpustiesas izskatīšanas kārtība. Uzskata, ka iestādes lēmumu ir apstrīdējis likumā noteiktajā kārtībā un termiņā dienesta ģenerāldirektoram.

Apgabaltiesa nekonstatē, ka pieteicējs apstrīdēšanas iesniegumu ir adresējis dienesta ģenerāldirektoram un tādējādi arī iestādes lēmumu apstrīdējis dienesta ģenerāldirektoram. Apgabaltiesa vērš pieteicēja uzmanību, ja sekotu pieteicēja viedoklim, ka nav ievērota ārpustiesas izskatīšanas kārtība, tad atbilstoši Administratīvā procesa likuma 275.panta pirmās daļas 1.punktam, kas noteic, ja pieteicējs nav ievērojis likumā noteikto lietas iepriekšējās ārpustiesas izskatīšanas kārtību,

tiesas pienākums ir atstāt pieteikumu bez izskatīšanas, apgabaltiesai pieteicēja pieteikums būtu jāatstāj bez izskatīšanas.

Tomēr konkrētajā gadījumā nav konstatējams pamats pieteikuma atstāšanai bez izskatīšanas, jo pieteicējs atbilstoši Administratīvā procesa likuma 76.pantam ar iesniegumu ir vērsies Finanšu ministrijā, kas ir augstākā iestāde, un tā izskatījusi pieteicēja iesniegumu atbilstoši Administratīvā procesa likuma 81.panta regulējumam, kā arī ievērojot likuma „Par Valsts ieņēmumu dienestu" 18.panta astoto daļu.

[11] Apgabaltiesa ir izvērtējusi pieteicēja apelācijas sūdzībā ietvertos argumentus un konstatē, ka pieteicējam ir atšķirīgs viedoklis par 10. un 11.jautājuma atbilžu novērtējumu, kā arī pieteicējs cenšas pierādīt un pamatot, ka viņa sniegtās atbildes konkursā ir vienīgās pareizās. Apgabaltiesa uzskata, ka pirmās instances tiesa ir sniegusi atbildes uz visiem būtiskiem pieteicēja argumentiem un pareizi atzinusi, ka pārbaudījuma 10. un 11.jautājums bija skaidri formulēts un ka pieteicēja sniegto atbilžu novērtējums ir atbilstošs jautājuma saturam un konkursa būtībai. Tas, ka pieteicējam ir atšķirīgs viedoklis par 10. un 11.jautājumu atbilžu novērtējumu un tiesas izdarītajiem secinājumiem, nenozīmē, ka tiesas sniegtais vērtējums un secinājumi ir kļūdaini vai ka lieta būtu izskatīta neobjektīvi.

Tāpat apgabaltiesa uzskata, ka, sniedzot atbildi uz pārbaudījuma 10.jautājumu, ir nepietiekami augstāka vērtējuma saņemšanai, ņemot vērā jautājuma saturu un komisijas vērtēšanas kritērijus, atbildēt ar vienu teikumu, atsaucoties uz Operatīvās darbības likumu, nenorādot nekāda veida iespējamos darbību variantus, lai gan savā sūdzībā, kā tas izriet no lietas materiāliem, pieteicējs ir norādījis, ka tādi ir.

Vienlaikus apgabaltiesa vērš pieteicēja uzmanību, ka no 10. un 11.jautājuma satura neizriet, ka pretendentiem tika pieprasīts izpaust neizpaužamas ziņas, kas satur valsts noslēpumu, bet gan pretendentiem bija jādemonstrē savas zināšanas par normatīvajos aktos paredzēto operatīvās darbības īstenošanas tiesisko kārtību

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307. un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

noraidīt /pers. A/ pieteikumu par Finanšu ministrijas 2020.gada 5.novembra lēmuma Nr.10.1-4/7/5852 atzīšanu par prettiesisku.

Spriedumu var pārsūdzēt Senāta Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesnese referente S.Kaneneberga

Tiesneses I.Juhņeviča-Knoka

I.Kaļiņina